

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Zprávy, jubilea, historie

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 10 (1965), No. 6, 345--346

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/138340>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1965

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

ZPRÁVY, JUBILEA, HISTORIE

ZPRÁVA O 56. PLENÁRNÍM ZASEDÁNÍ NĚMECKÉ SPOLEČNOSTI K PODPOROVÁNÍ MATEMATICKO-PŘÍRODOVĚDECKÉHO VYUČOVÁNÍ V NORIMBERKU

Ve dnech 11. až 15. dubna 1965 konala pod patronací bavorského ministra vyučování a kultu západoněmecká společnost MNU (Deutscher Verein zur Förderung des mathematischen und naturwissenschaftlichen Unterrichts) v Norimberku svůj 56. sjezd za účasti 1300 středoškolských i vysokoškolských učitelů západních států, většinou NSR.

Kromě zahajovacího večera v hotelu Deutscher Hof konaly se všechny hlavní přednášky v Meistersingerhalle, v budově vzorně architektonicky řešené a všemi moderními prostředky vybavené. Připojená výstavka knih a učebních prostředků byla umístěna v nedaleké, neméně moderní, vyšší realce Martina Behaima.

V třech hlavních sjezdových dnech vyslechli účastníci řadu referátů s časovou tematikou z matematiky, fyziky i chemie, některé z nich doplněné i názornými pokusy.

Z přednášek matematické sekce uvádím:

Význam a zavedení okruhu zbytkových tříd v moderním vyučování matematice. O několika názorných základních problémech dnešní matematiky. Nový způsob jednotného výkladu kuželoseček. Řešení rovnice n -tého stupně užitím číselných řad. Chyby ve vývoji modernizace matematiky. Předběžné vzdělání učitelů matematiky v NSR. Smysl a hranice axiomatické metody. Automaty a Boolova algebra. Reléový přístroj k demonstraci Boolových funkcí. Matematické vyučovací programy množinové algebry. Film ve vyučování matematice. Použití počítačích strojů v matematice.

Fyzika se obírala těmito tématy:

Luminiscence. Spektrum elektromagnetických kmitů. Dějiny Slunce. Pokroky meteorologie v posledních deseti letech. Teorie grup jako pořadové schéma pro elementární částice. Pokusy bez nebezpečí z ozáření. Užití dálkových mikroskopů při vyučování fyzice a biologii. Tvrdé supravodiče. O belgickém centru jaderného výzkumu v Molu. Několik pokusů z radioaktivity. Fyzikální metody biologického bádání.

Na přednášky navazovala řada biologických a geologických výletů, dále exkurze do hutí, rafinerie, sklárny, tiskárny, Simensových podniků, planetária, dispečinku ředitelství drah, národního muzea, zoologické zahrady atd.

Závěrem několik slov o dojmech ze sjezdu. Všechny podniky byly organizačně bezpečně zvládnuty s německou důkladností. Přednášky i pokusy byly vzorně připraveny. Slavnostní rámec dalo sjezdu vystoupení sólistů státní konzervatoře a úvodní projev prof. Stammera z erlangenské university na námět „Význam biologie v dnešním světě“. Velmi sympaticky vyzněla jeho závěrečná slova, bouřlivě aklamovaná všemi přítomnými a adresovaná vědcům celého světa: „Musíme pracovat společně, nikoli proti sobě!“ Řada řečníků vyzdvihovala úspěchy pracovníků socialistického světa, jimž záviděla podpora vědeckých výzkumů ze strany státu, zatímco v NSR není tato podpora postačující. Pokud se modernizace vyučování matematiky týče, zdá se, že přednesené náměty jsou hodně vzdáleny hromadného uskutečnění, neboť daleko přesahují vědomosti žáků, jimž jsou pokusy věnovány. Také živelná ojedinělost těchto dobře miněných pokusů kontrastuje s naším, sice pomalejším, avšak dobře plánovaným postupem.

Ota Setzer

AKADEMIK JOSEF NOVÁK ŠEDESÁTNIKEM

Dne 19. dubna 1965 se dožil šedesáti let náš význačný matematik a obětavý veřejný pracovník, nositel Řádu práce, akademik Josef Novák.

Josef Novák se narodil v Třebětíně na Moravě v okrese Boskovice, vystudoval na gymnasiu v Boskovicích a pak studoval matematiku a fyziku na přírodovědecké fakultě Masarykovy university v Brně, kde svá studia dokončil státními zkouškami v roce 1931 a doktorátem přírodních věd v roce 1932. Až do roku 1940 působil jako asistent na matematickém ústavu přírodovědecké fakulty brněnské university, krátce učil na učitelském ústavu v Brně a pak působil rovněž v Brně v Zootechnickém ústavu Vysoké školy zemědělské, v Zemských výzkumných ústavech zemědělských a v Královopolské strojírně. Po osvobození naší republiky se habilitoval a v roce 1945 byl jmenován mimořádným profesorem matematiky na přírodovědecké fakultě brněnské university a v roce 1948 řádným profesorem matematiky na Českém vysokém učení technickém v Praze. Po založení Československé akademie věd byl v roce 1952 profesor Novák jmenován prezidentem republiky řádným členem-akademikem; od té doby zastává v ČSAV důležité funkce.

Ve své vědecké práci vyšel Novák z topologického semináře, který roku 1936 založil na brněnské universitě tehdejší její profesor Eduard Čech; i když v pozdějších pracích Novákových mizí bezprostřední vliv tohoto semináře, je většina Novákových prací věnována topologii. Kromě toho se však akademik Novák ve své vědecké práci zabýval i pravděpodobností, statistikou a genetikou, tj. obory, k nimž byl přiveden svou činností ve výzkumných ústavech zemědělských. Jeho publikační činnost je podrobně zhodnocena na str. 238—244 Časopisu pro pěstování matematiky (svazek 90, rok 1965, číslo 2), kde je rovněž otištěn seznam jeho 48 samostatných vědeckých prací a tří knih, na nichž akademik Novák pracoval jako spoluautor. Jde vesměs o hodnotné práce, které znamenají přínos ke studované problematice; přitom některé z nich přispěly i k řešení praktických úkolů z oblasti zdravotnictví a z oboru rostlinné i živočišné výroby. Vlastní badatelskou práci doplňuje akademik Novák výchovou mladých matematiků, kde k jeho žákům patří dnes už řada významných vědeckých pracovníků.

Vedle své vlastní činnosti vědecké věnoval akademik Novák mnoho úsilí organizování vědy a rozvoji našeho školství. Hned po válce vedl oddělení matematické statistiky při Ústředním ústavu matematickém v Praze a pak v Matematickém ústavu Akademie, v letech 1945—1961 byl předsedou matematicko-fyzikální sekce ČSAV, potom členem presidia Akademie, v letech 1957 až 1960 byl předsedou Československé komise pro Mezinárodní geofyzikální rok a Mezinárodní geofyzikální spolupráci, po léta byl členem vědecké rady ministerstva zdravotnictví, v letech 1950—1954 vedl katedru matematické statistiky na matematicko-fyzikální fakultě University Karlovy aj. Na školském poli se po roce 1946 velmi zasloužil o budování pedagogických fakult v Brně a v Olomouci a v posledních letech přispívá k rozvoji našich vysokých škol svou prací v předsednictvu Státního výboru pro vysoké školy, kde vydatně spolupracuje také s oborovou komisí pro matematiku a fyziku. Má vřelý zájem i o otázky vyučování matematice na základních a středních školách, jak o tom svědčí jeho dlouholeté předsednictví v ústředním výboru matematické olympiády (od r. 1953), o otázku vzdělávání učitelů matematiky, o výchovu nových vědeckých pracovníků, a to nejen v oboru matematiky, nýbrž i v oboru metodiky vyučování matematice. Na všech těchto úsecích akademik Novák pomáhá radou i skutkem i při mnoha obtížných jednáních na nejrůznějších forech.

Jménem Jednoty československých matematiků a fyziků blahopřejeme akademiku Novákovi k dosavadní bohaté a záslužné práci a přežeme mu do dalších let života hojnost zdraví a mnoho dalších úspěchů.

Emil Kraemer